

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

tühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsiooni juhataja J. Janusson
Sektsiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektsiooni juhataja J. Kurkus
Sektsiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 5

Tallinn, 31. jaanuaril 1939

V aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	lk.		Page
PÖLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Piimatootmiskulud ja tasuvus	82	Costs and Profitableness of Milk Production	82
LAEVANDUS		SHIPPING	
Laevade, reisijate ja kaupade läbikäik meie sada- mais 1938. a.	86	Passage of Vessels, Passengers and Goods Through Estonian Ports in 1938	86
Prahiturg	87	Freight Market	87
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	88	Butter Market	88
Põllumajanduslik väljavedu	88	Exports of Agricultural Products	88
Juustuturg	89	Cheese Market	89
Peekoniturg	89	Bacon Market	89
Tapaloomade ja lihaturg	89	Cattle and Meat Market	89
Toornahkade turg	90	Rawhide Market	90
Kanamunaturg	90	Egg Market	90
Piimaturg	91	Milk Market	91
Teraviljaturg	91	Grain Market	91
Kartuliturg	91	Potato Market	91
Kalaturg	92	Fish Market	92
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaaruanne	92	Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	92
VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Briti väliskaubandus 1938. a.	93	British Foreign Trade in 1938	93
Tšõjõu kindlustamine põllumajandusele Saksas	93	Guaranteeing Agricultural Labour in Germany	93
Ümberkorraldusi Tšehho-Slovakkia põllumajanduses	95	Rearrangement of Czecho-Slovakian Agriculture	95
Taani majandus 1938	96	Danish Economy in 1938	96

PÖLLUMAJANDUS

PIIMATOOTMISKULUD JA TASUVUS.

COSTS AND PROFITABLENESS OF MILK PRODUCTION.

N. Viilup.

Veisepidamine on kujunenud meie talundite tähtsamaks tootmisalaks, kuna selle kaudu väärintatakse suur osa maaviljustooteist, millel puudub müügi võimalus, nõutavaks turukaubaks. Seetõttu on kujunenud olukord sääraseks, et meie talundite rahalisest käitississetulekust saadakse 45—53% veisepidamissaaduste müügist. Ka riigimajanduslikult seisukohalt on veisepidamisel suur tähtsus, kuna selle ala toodete väljaveoväärtus moodustab kogu meie põllumajandussaaduste väljaveoväärtusest 55—73% ja kogu üldisest väljaveoväärtusest — 25—37%. Ühtlasi loob veisepidamise kõrvalsaaduste, nagu kiilmpiima, rohkus, eeldusteiste loomapidamisharude, eriti seapidamise, heaks kordaminekuks, mis annab omakorda sissetulekuid põllumeestele.

Mis ulatuses andis veisepidamine aastate järgi rahalist sissetulekut põllumajandusele ning välisvaluutat, näitavad Põllutöökoja P. Raamatupidamistalituse ja Riigi Statistika Keskbüroo andmed:

Veisepidamise rahaliste sissetulekute ja saaduste väljaveo osatähtsus aastate järgi.

Relative Importance of Monetary Returns and Exported Products from Cattle Keeping, in Annual Figures.

	Andis kogu rahalisest sissetulekust % % from Total Monetary Returns	Veisepidamissaaduste väljavedu oli — Products from Cattle Keeping Exported	
		% põllumajandussaaduste väljaveost — % from Exports of Agricultural Products	% kogu väljaveost — % from Total Exports
1937	44,7	55,0	25,3
1936	44,5	43,7	22,8
1935	45,0	44,8	22,2
1934	42,7	49,8	19,3
1933	43,2	63,6	28,8
1932	41,3	68,1	37,1
1931	53,1	72,8	37,3

Veisepidamise edasise arenemise eelduseks on põllu-, heina- ja karjamaasaakide tõstmine, mille läbi paraneksid söödaolud. Kuna meie maaviljuse ha-saagid on praegu

veel võrdlemisi madalad, kuna suurem osa rohumaist on veel metsikus olekus, on meie maaviljustoodangu tõstmiseks häid väljaveoteid, ühtlasi sellega ka veisepidamise arenguks. Et aga maaviljuses saagitõstmine pindühikult on seotud otsese väljaminekutega, peab suurendama tulusid, millega katta neid kulusid. Kuna suur osa maaviljustooteist väärintatakse loomade kaudu, on maaviljustoodangu tõstmine võimalik, kui loomade poolt tarvitatud söötade väärtusväärtus oleks vähemalt sama kõrge, nagu söötade tootmiskulu, s. t. kui loomad suudaksid söötadest maksta nii palju, et see kataks söötade omahinna.

Tulud veisepidamisest laekuvad peamiselt piimasaaduste müügist, sest kogu veisepidamise rahalisest sissetulekust saadi raamatupidamistalundite 12 a. keskm. andmeil ligi 84% piimasaadusist. Samuti moodustas 1937. a. piimasaaduste väljaveoväärtus kogu veisepidamissaaduste väljaveoväärtusest kuni 88% ja kogu põllumajandussaaduste väljaveoväärtusest — 48%, mis omakorda tähistab selle tootmisala tähtsust.

Olgugi et era- kui ka riigimajanduslikult seisukohalt on tarvilik, et veisepidamine areneks veelgi kiiremini ning annaks sissetulekut senisest enam, on siiski tootmisharu eduka arenemise pandiks selle ala tasuvus. Olukorda, mis valitseb piimakarja tasuvuse alal, on selgitatud Põllutöökoja P. Raamatupidamistalituse kahekordsete raamatupidamistalundite andmete põhjal. Piimatootmiskulud ja tasuvus 1937/38. p-a. on selgunud juba eelkõrvalduse andmeil.

1937/38. p-a. tuli piima- ja laudaväetise tootmiskulu lehma kohta kr. 268,56. Võrreldes eelmise aastaga tõusis pidamiskulu tööpalkade ning muude kulude tõustes kr. 12,94 ja söödakulu — kr. 3,18, seega tõusid kulud kokku kr. 16,12 ehk 6,39%.

1937/38. p-a. piima- ja laudaväetise tootmiskuludest lehma kohta oli pidamiskulu kr. 130,33 ehk 48,53% ja söödakulu — kr.

138,23 ehk 51,47%. Pidakiskulu sisulisel vaatlusel selgub, et kuludest moodustab inim- ning hobusetöökulu kr. 87,87 ehk 67,42%, masinriistade- ja ehitiste üür — kr. 16,40 ehk 12,58%, loomade krustutus — kr. 4,38 ehk 3,36%, loomakapitali %-nõudlus — kr. 6,60 ehk 5,06%, aluspõhk — kr. 10,16 ehk 7,80% ja muud kulud, nagu ravi jne. — kr. 4,92 ehk 3,73%.

Vaatlustalundite keskmiselt saadi 1937/38. p.-a. lehmalt piima 2648 kg, kusjuures elatis- kui ka toodangusõdaks kulus kokku 2370 sti. Sõdakoostise vaatlusel selgub, et sõdast moodustab jüüsööt 356 sti ehk 15,0%, koosesööt — 929 sti ehk 39,2%, toorsööt — 228 sti ehk 9,6% ja karjamaa — 857 sti ehk 36,2%. Keskm. maksus sti 5,83 s. e. a. 5,80 s. vastu.

Lahutades piima- ja laudaväetise tootmiskuludest laudaväetise väärtuse, saame piimatootmiskulu, millest aastate järgi annab ülevaate järgnev tabel:

Piimatootmiskulud lehma kohta 1932—38.

Milk Production Costs per Cow in 1932—38.

P. a.	— Agric. Year.	Pidakiskulud aluspõhuta kr. Keeping Costs Excl. Straw, in Etr.	Sõdakulud laudaväetiseta kr. Feeding Costs Excl. Stable Manure, in Etr.	Kokku piimatootmiskulud kr. Total Milk Production Costs, in Etr.	Piimasaak lehma kohta kg. Milk Output per Cow, in Kg.	Kg piima tootmine s. Production Costs of Kg. of Milk, in Sens.	Võisak kg. — Butter Yield, in Kg.	Kg või tootmiseks meierei-tööstuskuluta kr. — Dairy Costs for Producing Kg of Butter, in Etr
1937/38		120,17	105,92	226,09	2648	8,52	107,5	1,80
1936/37		107,14	105,92	213,06	2627	8,22	108	1,71
1935/36		103,59	95,45	199,04	2558	7,78	108	1,56
1934/35		96,04	90,78	186,82	2369	7,39	98	1,70
1933/34		88,50	88,74	177,24	2115	8,39	88	1,73
1932/33		94,60	87,11	181,71	2032	8,73	80	1,96
1932—37		97,97	94,20	192,17	2350	8,18	95	1,73

Nagu selgub, ulatusid 1937/38. p.-a. piimatootmiskulud lehma kohta kr. 225,49 ning 1 kg piima tootmine maksus 8,52 s. Võid saadi lehmalt 107,5 kg ja kg või tootmine maksus ilma meierei-tootmiskuluta kr. 1,80. Võrreldes e. a.-ga on piima kg tootmine kallinenud 0,30 ja või kg tootmine — 9,0 s., kuna aga võrreldes 5 a., s. o. 1932—37. p.-a., keskmisega on piima kg tootmine kallinenud 0,34 ja kg või tootmine — 7,0 s.

Tuleb vaid tähendada, et raamatupidamistalundite andmeil maksus 1937/38. p.-a. piima-kg tootmine 8,52 s. neis talundis, kus piimatoodang lehmalt aastas oli üsna kõrge, s. o. 2648 kg, ulatudes seega kontrollkarjade toodangu tasemele. Kuna üleriiklikult ulatub lehma piimatoodang aastas 2103 kg-le, on neil raamatupidamistalundite andmeil, kus piimatoodang lehmalt kõigub samus piires, arvutatud ka üleriikliku lehma piimatoodangu kõrguse juures kujunev piimatootmiskulu lehma kohta, samuti ka piima-kg ja või-kg tootmiskulu. Selgus, et üleriiklikult maksus piimatootmine lehma kohta kr. 191,95 ning piima-kg tootmine 9,13 s. ja kg võitootmine ilma meiereitööstuskuluta kr. 2,01.

Nagu toodust selgub, tuleb üleriikliku lehmade piimatoodangu taseme juures, s. o. madala saagi korral, piima-kg tootmine palju kallim kui kõrge toodangu puhul. Kuivõrd saagihiku tootmiskulu sõltub toodangu kõrgusest, sellest saame kujulka pildi ositades 1937/38. p.-a. piimatootmiskulude uurimiseks kasutatud karjad rühmadesse, võttes rühmituse aluseks toodangu kõrguse:

Saagirühm	Rühma keskm. saadi lehmalt piima kg-des	Piimatootmiskulu lehma kohta kr.	Piima-kg tootmiskulu s.
1401—1800 kg.	1578	178	11,27
1801—2200 "	2042	192	9,40
2201—2600 "	2389	202	8,65
2601—3000 "	2816	238	8,27
üle 3000 "	3845	288	7,48

Nii selgub, et lehma piimatoodangu suurenemisega suureneb küll piimatootmiskulu lehmale, kuid langeb piima-kg kohta. See on loomulik, sest suur osa pidamiskuludest, millised koosnevad ehitiste- ja masinriistade üüridest, amortisatsioonist ühes kapitali %-nõudlusega, arstimate- ning elatussõdakuludest, ei muutu kuigi suurelt toodangu muutudes ning seepärast koormavad madala toodangu puhul liati saagihikut.

Piimatootjad on peamiselt huvitatud küsimusest, mis maksus praegu, s. o. 1938/39. p.-a., või-kg ning piima-kg tootmine raamatupidamistalundite kui ka üleriikliku piimatoodangu taseme juures, seepärast on see

küsimus lahendatud arvutamise teel. Arvutamise aluseks on võetud 1937/38. p-a. piimatootmiskulud ning seda on korrigeeritud tööpalkade, sööda- ning teiste kulude muutuse piires. Nii võib arvata, et raamatupidamistalundite keskmiselt maksus piimatootmine 1938/37. p-a. lehma kohta kr. 2,47, kui piimatoodang püsib endisel tasemel, s. o. 2648 kg juures. Vastavalt sellele, maksus piima-kg tootmine 9,33 s. ja kg või tootmine ilma meiereitööstuskuluta kr. 2,00 e. a. kr. 1,80 vastu. Üleriikliku lehma piimatoodangu, s. o. 2103 kg, korral maksus piimatootmine aastas lehma kohta kr. 208 ning piima-kg tootmine 9,91 s. ja kg või tootmine ilma meiereitööstuskuluta kr. 2,21.

Selgus, et üleriiklikult tuleb piimatootmine võrdlemisi kallis. See on peamiselt tingitud meie karjade madalast toodanguvõimest ja puudulikust sööda- ning pidamisoludest. Võrdluseks võiks tähendada, et ka kõrge põllumajanduskultuuriga maal, Taanis, ei tule kg piimatootmine odav. Nii maksus Taanis 1936/37. p-a. piimatootmine lehmale raamatupidamistalundite keskmiselt 391 e. kr., kusjuures piimatoodang lehma kohta aastas oli 3693 kg ning kg piimatootmine maksus 10,60 e. senti. Samal ajal ja sama kõrge piimatoodangu juures suutsid aga meie põllumehed toota piima palju odavamalt, s. o. ainult 7,35 s-ga, mis on tingitud sellest, et üksikud kuluhigid, milledest tootmiskulud koosnevad, ei ole meil veel kerkinud taani kulupostide tasemele. Nagu sellest võib järeledada, oleme piimamajanduse alal Taaniga täiel määral võistlusvõimelised, kui suudame oma karjaretustöö ja sööda- ning pidamisolude parandamisega tõsta toodangut. Selles äratundmises on meie põllumajandusjuhid avalikel esinemisel korduvalt selgelt väljendanud, et põllumajandussaaduste tootmiskulusid on võimalik alandada ning võistlusvõimet tõsta tootmise intensiiveerimise teel.

Piimakarja tasuvuse kujunemisest annab ülevaate piimasaaduste tootmiskulu ja realiseerimishinna või lüpsikarjale tarvitatud sööda tootmiskulu ja sööda väärdusväärtuse võrdlus. Sööda väärdusväärtuse all

tuleb mõelda hinda, mida piimakari suudab maksta peale pidamiskulude katmist neile söödetud söötade eest, kusjuures kari jääb ise kasuta-kahjuta. Juhul, kui piima või või realiseerimishind katab nende tootmiskulu, või kui piimakarjale kulutatud sööda väärdusväärtus on sama kõrge kui selle sööda tootmiskulu, on lüpsikari tasunud kõik kulud ühes kapitali %-nõudlusega. Kui aga piimasaaduste- ja sööda tootmiskulu on kõrgem kui piimasaaduste realiseerimishind ning sööda väärdusväärtus, annab lüpsikarjapidamine kahju, ning ümberpöördukt.

Piimakarja tasuvuse kujunemine 1932—38. a.

Development of Dairy-Herds' Profitableness in 1932—38.

P. a. — Agricul. Year.	Kg piima tootmiskulu s. — Production Cost of Kg. of Milk in Sents.	Kg piima realiseerimishind s. — Realisation Price of Kg. of Milk in Sents.	Realiseeriti: + kallimalt, odavamalt, s. — Realised: + Dearer, — Cheaper in Sents.	Sü tootmiskulu s. — Production Cost of F. U., in Sents.	Sü väärdusväärtus s. — Realisation Value of F. U. in Sents.	Väärdind: + kallimalt, odavamalt, s. — Realised: + Dearer, — Cheaper in S.
1937/38	8,52	7,67	-0,85	5,83	4,89	-0,94
1936/37	8,22	7,13	-1,09	5,80	4,56	-1,24
1935/36	7,78	6,40	-1,38	5,81	3,74	-1,57
1934/35	7,89	5,26	-2,63	5,05	2,19	-2,89
1933/34	8,39	5,70	-2,69	5,19	2,43	-2,76
1932/33	8,73	4,71	-4,02	5,15	1,07	-4,08

Piimakarja tasuvusest raamatupidamistalundis üksikute aastate järgi annavad ülevaate tab. esitatud arvud. Selgub, et piimakarja tasuvus 1937/38. p-a. võrreldes eelmiste aastatega on küll tunduvalt paranenud, kuid siiski ei ole suutnud anda veel normaal-tasuvust. Kui 1932/33. p-a. realiseeriti piima-kg 4,02 s. ehk 46% alla tootmiskulu, saadi 1937/38. p-a. piima-kg realiseerimisel ainult 0,85 s. ehk 9,98% vähem kui maksus endal.

Piimakarja tasuvus selgub ka siis, kui võrrelda või kg tootmiskulu (tööstuskuluta) piimatööstusest väljamakstava vöihinnaga.

Mis puutub söödatusuvusse, siis selgub ka siin, et piimakari ei ole ühelgi vaatlus-aastal suutnud väärdada sööta sama hinnaga, mida tegelikult maksis selle tootmine. Halvema tasuvusega oli 1932/33. p-a., mil lüpsikari väärdas temale söödetud sü 4,08

s. ehk 79,2% odavamini, kui maksus selle tootmine. 1937/38. p-a. suutis kari maksta sü-st juba 4,89 s., seega vääriindades sü ainult 0,94 s. ehk 16,1% odavamalt kui maksus selle tootmine. Võrreldes arveaasta sü vääriindusväärtust e. a-ga on kari suutnud sü-st maksta 0,33 s. enam.

Kuna piimakarja eduka arengu eelduseks on selle tootmisharu hea tasuvus, peame seda tõstma. Kuid tasuvus sõltub piima-kg tootmiskulu suuruselt, toodangu kõrgusest lehmale ning piimasaaduste realiseerimishinnast. Mida vähem maksub piima-kg tootmine ja mida kõrgem selle realiseerimishind, seda tasuvamaks võib kujuneda karjapidamine. Kuna aga realiseerimishinna tõstmine ei sõltu tootjast, vaid maailmaturu piimasaaduste hindadest ning agraarpoliitilisest korraldusist, jääb tootjal hea tasuvuse saavutamise ainsaks abinõuks saagiühiku odavam tootmine toodangu tõstmise teel.

Kuidas mõjub lehma piimatoodangu kõrgus ning piima realiseerimishind tasuvuse kujunemisele lüpsikarja söodatootmiskulu ja vääriindusväärtuse seisukohalt, näitab kujukalt järgmine arvutus: (vt. tabel).

Tasuvust selgitav tabel on koostatud mitmesuguste piimahindade ja suuruselt erinevate toodangurühmade kohta. Selles on näidatud 1937/38 p.-a. andmeid, mis maksus keskmiselt piimakarjasööda sü tootmine ja mis hinda suutis kari maksta sü-st, s. o. kui suur oli sööda vääriindusväärtus, ning kas kari suutis sü-st maksta rohkem või vähem, s. o. kas vääriindas sööda kallimalt (+) või odavamalt (—), kui maksus selle tootmine. Selgub, et kõrgema toodanguga karjades on sü-hind kallim, kuna söödakoostises peab olema vastavalt toodangu kõrgusele enam valgurikkaid sööti, nagu jõusööti jne., mis tõstab sööda omahinda. Kuid vaatamata sellele tõuseb söödatasuvus toodangu tõustes, sest kõrgema toodangu puhul on põhikulude, nagu elatussööda, tüüride jne. kulude koormis saagiühiku kohta madalam ja seetõttu jätkub piima-kg realiseerimishinnast enam toodangusööda tasuks. Nii ei suutnud piimakari tasuda 1937/38. p.-a. 7,5 s-se piima kg realiseerimishinna ning 1801—3000 kg piimatoodangu juures, peale pidamiskulude, sööda eest enam selle täit hinda (5,26—6,06 s. sü-st), vaid ainult 3,38—5,16 s. sü-st, mis on 0,90—1,88 s. madalam, kui maksus

Lüpsikarjasööda-tootmiskulu ja vääriindusväärtus saagirühmade järgi muutuva piimahinna juures 1937/38. p/a.

Production Cost and Realisation Value of Dairy-Herd's Feeding Stuffs by Classified Milk Output According to Different Milk Prices in Agric. Year 1937—38.

Saagirühm	Rühma keskmiselt		Rühma keskmiselt	Kui piima-kg maksus s. Price of Kg. of Milk in Sents.							
	saadi lehmalt piima kg-des	maksus sööda sü tootmine s.		6,5	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0	9,5	10,0
1801—2200 kg	2042	5,26	oli sü vääriindus-väärtus s.	2,39	2,88	3,38	3,87	4,37	4,86	5,36	5,85
			vääriindati sü: + kallimalt, — odavamalt s.	-2,87	-2,38	-1,88	-1,39	-0,89	+0,40	+0,10	+0,59
2201—2600 kg	2339	5,58	oli sü vääriindus-väärtus s.	3,37	3,88	4,40	4,91	5,42	5,93	6,45	6,96
			vääriindati sü: + kallimalt, — odavamalt s.	-2,21	-1,70	-1,18	-0,67	-0,16	+0,35	+0,87	+1,38
2601—3000 kg	2316	6,06	oli sü vääriindus-väärtus s.	4,00	4,58	5,16	5,74	6,32	6,90	7,48	8,07
			vääriindati sü: + kallimalt, — odavamalt s.	-2,06	-1,48	-0,90	-0,32	+0,26	+0,84	+1,42	+2,01
Üle 3000 kg	3845	6,56	oli sü vääriindus-väärtus s.	5,25	5,92	6,58	7,24	7,91	8,57	9,24	9,90
			vääriindati sü: + kallimalt, — odavamalt s.	-1,31	-0,84	+0,02	+0,68	+1,35	+2,01	+2,68	+3,34
Talundite keskmiselt	2648	5,83	oli sü vääriindus-väärtus s.	3,58	4,14	4,70	5,26	5,82	6,37	6,93	7,49
			vääriindati sü: + kallimalt, — odavamalt s.	-2,25	-1,69	-1,13	-0,57	-0,01	+0,54	+1,10	+1,66

selle tootmine. Samal ajal ning sama piima realiseerimishinna juures ületasid aga piimakarjad 3845 kg piimatoodangu juures, s. o. kõrgetoodangulised karjad, normaalse tasuvuse. Sellest nähtub, kuivõrd tähtis on toodangu tõus piimakarja tasuvuse saavutamiseks.

Ühtlasi selgub tabelist, et piimakarja rahuldavat tasuvust võib saavutada ka madalate toodangute puhul, kusjuures aga piima-kg hind peab olema kõrge. Nii olnuks karjapidamine 1937/38. p.-a. tasuv ka 2042 kg piimatoodangu puhul, kui piima-kg-st saaduks 9,5 s. Tänapäeva tegelike piimahindade juures peaks olema piimatoodang lehmalt aastas

vähemalt 3000—3800 kg, et saavutada normaaltasuvust.

Piimatoodangu tõstmine on tähtsamaks teguriks tasuvuse tõstmisel, kuid seda võib tunduvalt parandada ka piimatootmiskulude alandamisega lehmalt, mis võib toimuda pidamis- kui ka söödakulude alandamise teel ulatuses, kuivõrd kulude vähendamine ei halvenda looma pidamistingimusi. Kulude alandamine pidamiskulude osas on kindlasti võimalik, vähendades veisepidamise tööõudlust tööde ratsionaliseerimise ja mehhaniseerimisega. Samuti võib alandada söödakulusid valgurikaste söötade kasvatamise, haaskide tõstmise ning rohumaakultuuride arendamise teel.

LAEVANDUS

LAEVADE, REISIJATE JA KAUPADE LÄBIKÄIK MEIE SADAMAS 1938. A.

PASSAGE OF VESSELS, PASSENGERS AND GOODS THROUGH ESTONIAN PORTS IN 1938.

Laevade läbikäik meie sadamais välis- ja rannasõidu alal 1938. a. võrreldes e. a-ga:

Laevade maht 1000 net. reg.-tn.

	Välissõit			Rannasõit			Üldse
	Sisse	Välja	Kokku	Sisse	Välja	Kokku	
1938. a.	1 153	1 159	2 312	396	389	785	3 097
1937. a.	1 073	1 077	2 150	435	427	862	3 012

Laevade üldläbikäik sadamais mahu järgi jäi 1938. a. peagu e. a. tasemele, suurenedes vaid 2,8%. Välissõidus liiklenud laevu käis sadamais 1938. a. eelmisest rohkem 7,5% mahu järgi, rannasõidus liiklenuid aga 8,9% vähem. Välissõidulaevade läbikäigu suurenemine 1938. a. on tingitud suurenenud reisi- ja kaubavedu laevadele jäi 1938. a. pisut maha e. a-st:

Kaubade läbikäik sadamais 1000 tn.

	Välissõidus veetud			Rannasõidus veetud			Üldse
	Sisse	Välja	Kokku	Sisse	Välja	Kokku	
1938. a.	383	442	825	126	62	188	1 013
1937. a.	404	523	927	129	55	184	1 110

Kaubade üldläbikäik sadamais vähenes 1938. a. võrreldes e. a-ga 8,7%. Tagasimineku põhjustas välissõiduvedude vähenemist,

ne, sisse- kui ka väljaveo osas. Välissõiduvedude üldläbikäik kahanes 1938. a. võrreldes eelmisega 11,0%, millest suurem osa ($\frac{4}{5}$) langeb väljaveo arvele. Väljaveodu vähenes 1938. a. võrreldes eelmisega 15,4%. Tagasimineku põhjustas metsamaterjali väljaveo vähenemine. Kuna metsamaterjal on raske kaalu tõttu tähtsamaks kaubaks laevade veos, on ta mõju eriti tunduvalt väljaveole. Teiste raskekaaluliste kaupade, nagu tselluloosi, põlevkiviõli, tsemendi ja toitaine, vedu välismaale suurenes.

Sissevedu välisriigist laevadel on tavalt kaalult väiksem väljaveost, nii ka 1938. a. ning jäi sealjuures maha e. a-st 4,7%. Sisseveos on veo mõttes tähtsamaks kaupadeks kivisüsi 16,3%, väetised — 17,0%, naftasaadused — 9,4%, raud ja teras metallina — 7,6% ja toitained — 25%. Nimetatuid vähenes kivisüsi, raua ja toitaine sissevedu, mis põhjustaski üldsisseveo vähenemist.

Kaubade läbikäik rannasõidus jäi 1938. a. peagu e. a. tasemele. Läbikäik 1938. a. ulatus 188 tuh. tn e. a. 184 tuh. tn vastu, olles ligi 4 korda väiksem kui kaupade läbikäik välissõidus. Sissevedu sadamaisse, mida tuleb pidada rannavedude ula-

tuse näitajaks, vähenes 1938. a. võrreldes eelmisega ainult 2%.

Reisijate läbikäik sadamais välis- ja rannavedudes:

Reisijate arv.

	Välisõidus		Rannasõidus		Kokku		Üldse	
	Sisse	Välja	Sisse	Välja	Sisse	Välja	Sisse	Välja
1938. a.	47 422	47 832	95 254	85 022	82 934	167 956	263 210	
1937. a.	39 159	38 999	78 158	77 412	74 763	152 175	230 338	

Laevadel liiklenud reisijate läbikäik sadamais kasvas 1938. a. võrreldes eelmisega 14,2%. Suurenes liiklus välis- kui ka rannasõidus, esimene küll enam. Tõus välisõidureisijate arvus ulatus 1938. a. võrreldes eelmisega 21,8%. Liikumist suurendasid huvireisijad, kes külastasid meid 1938. a. e. a. st märksa suuremal arvul, ka suvitajaid välisriigist oli meil 1938. a. eelmisest enam.

Rannasõidus veeti 1938. a. eelmisest enam reisijaid 9,8% arvestades sadamaisse sissetulnud reisijaid. Sadamate läbikäik rannasõidus liiklenud reisijate alal suurenes 10,3%. Rannaveos liikles reisijaid peamiselt saarte ja mandri vahel.

Sealt nähtub, et Tallinna sadama läbikäigud ületavad mitmekordselt teiste sadamate omi. Nii moodustab Tallinna sadam sissetulnud laevade mahust 74,0%, kaupade üldläbikäigust — 82,5% ja reisijate üldläbikäigust — 39,7%. Ülejäänud sadamaist omab Pärnu veel suuremaid läbikäike, nimelt on ta osatähtsus sissetulnud laevade mahus 5,3%, kaupade üldläbikäigust — 7,1% ja reisijate üldläbikäigust — 1,6%. Teisist sada-

Sadamate läbikäik laevade, reisijate ja kaupade alal 1938. a.

Passage of Vessels, Passengers and Goods through Ports in 1938.

laev. arv. Number of Vessels	Sissetulnud Incoming		Reisijate läbikäik arv — Number of Passengers	Kaupade läbikäik in — Passage of Goods in Tons
	maht net. reg. tn. — Displace- ment in Reg. Tons	Reg. Tons		
Tallinn	9 755	1 146 127	104 677	836 263
Haapsalu	642	13 595	30 306	4 772
Heltermaa	410	25 898	18 336	1 464
Jaagurahu	69	9 468	440	11 366
Kuressaare	198	38 438	10 521	10 885
Kunda	296	4 629	142	3 014
Kuivastu	1 137	48 275	95 079	2 478
Kärdla	117	19 134	5 237	2 542
Loksa	315	13 323	14	16 703
Narva-Jõesuu	157	8 437	209	10 509
Paldiski	116	15 457	14	9 435
Pärnu	754	82 468	4 293	72 110
Rohuküla	308	16 992	17 304	502
Taaliķu	123	16 464	348	2 870
Triigi	207	25 911	1 237	4 372
Virtsu	1 054	26 394	33 007	1 664
Muud	630	37 710	2 046	19 315
Üldse	10 238	1 548 670	263 210	1 012 674

maist on elavam laevade liiklemine Kuressaare, Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Haapsalu sadamas, kus see on tingitud peamiselt reisijateveost rannasõidus. Kaupade läbikäik oli nimetamisväärt Loksa, N.-Jõesuu, Kuressaare, Kunda, Paldiski ja Jaagurahu sadamas. Esimeses kolmes on ülekaalus rannaveod, teisis — välisveod.

PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Prahiturg nädalal kuni 26. I oli suurema elavusega. Teatavat optimismi tekitasid kuuldused L.-Ameerika vilja müügist Inglise valitsusele, mis järeldab elavat tonnažinõudmist sellele mõõduandvale turule. Kuid nähtavasti antakse seejuures eesõigus inglise laevadele. 1939. a. viljavedu on olnud senini väiksem kui 1938. a. Nimelt veeti kuni 19. I Euroopa turgudele 4,9 milj. qr. sellest 0,99 milj. Argentiinast, m. a. vastavalt 5,4 ja 1,33 milj. qr. Kuni 25. I prahiti Argentiinast vaid 18 laeva m. a. 27 laeva vastu. Ka P.-Ameerika ja Austraalia viljavedu oli m. a. vaikne, Mus-

tast merest aga soigus. Ametlikult kehtivad viljavedudel senised miinimum-prahid, kuid on teateid, et viimasel ajal olevat mõned laevad prahtinud 5—10% alla miinimumi, kuna kogu tonnaž maailmas ei võta osa miinimum-aktsioonist. Mustast merest oli üks 7600 tn laadung vilja hinnaga 11/7½ Londoni.

Teisel ookeanivedudel oli seisund võrdlemisi vaikne. Suhkruveol Kuubast Inglise/Kontinenti hind 16/— mis on 6 d. madalam kui e. n. Ida ja Kaug-Ida vedudel olid hinnad endised, tehinguid tagasihoidlikult.

Vahemere basseini vedudel oli pisut elavam tegevus maakide väljaveos, kuid hinnad endiselt madalad. Maksti: 4500 tn Bona/Wankington 8/8 7000 tn. Huelva/Antwerpen 8/6; 3300 tn Djidjelli/W. Hartlepool 8/8; 2800 tn Sfax/Belfast 9/9.

Puuvillaseemneist Hulli maksti 10/9 per. 60 kub. j., soolast 1800 tn Gogliari/Keflavik 19/6.

Süiteveol olid hinnad kõigil turgudel endiselt madalad: Bristolil kanalist Aleksandriasse 6/-, Buenos-Airesesse 9/-9/6. Inglise ida rannast Taani 4/6—5/-, Sise-Balti merre 5/-6/-.

Danzig/Gdyniast maksti: 2800 tn Roueni 6/6; 2200 tn Bayonne 7/-; 3000 tn. Bona 8/6; 4500 tn Aleksandria 8/4½.

Metsaveoturgudel oli tegevus koguni vaikne. Promptvedudest oli mõnesid pakkkumisi L.-Soomest ja Danzigist, kuid hinnad on madalad. Tulevaseks sesooniks on metsamüüke toimunud koguni vähe, mistõttu ei ole olnud ka prahtimisi, on küll mõnesid pakkkumisi, kuid niivõrd madalate hindadega, et ei huvita laevu. Kuna metsamaterjalide hinnad on pisut kõvenenud ning Euroopa poliitiline olukord ei ole selgunud, hoiduvad laevaomanikud laevu ette prahtimast. Klahjuks 1939. a. puudub miinimumhind, mistõttu laevaomanikel on raske hoida ühiselt teatud hinnataset.

Ajalepinguturgudel olid tegevus ja nõudmine vaikne. Pakuti 2000 dw. tonise laeva eest talvekuuks £ 450—475.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG. — BUTTER MARKET.

M. n. avaldus võiturul hindade nõrgenemine. Meie vöihinnaks noteeriti Manchesteris 123—125 š cwt, s. o. 4 š cwt kohta madalamalt kui e. n. Ka Saksast saaday hind nõrgenes 5 s. kg. kohta. Vastavalt välisturuhindade nõrgenemisele noteeriti meie eksportvöihinnaks 170 s. kg., s. o. 6 s. kg. kohta madalamalt kui e. n. Tendents rahulik.

Vöituruseisundi nõrgenemine näib üldiselt olevat spekulatiivse ilmega, sest vöipakkumine ookeanitaguseist maist näitab vähenemist. Nii on vöitootmine Austraalias näidanud tunduvat tagasiminekut ning teated tootmisolude paranemisest näivad olevat ebatäpsad. Seetõttu näit., hinnatakse Austraalia vöi väljavedu veebr. esimesil nädalail ligi 50% väiksemaks kui m. a. samal ajal. Arvestades eeltoodud asjaolusid loodetakse, et vöituruseisund muutub lähemal nädalail taas kindlamaks.

Vöi sissevedu Inglise oli 1938. a. 9 508 511 cwt 1937. a. 9 417 669 cwt vastu, olles seega ainult pisut suurem 1937. a. sisseveost. Vöi sissevedu aga impeeriumimaist vähenes 20%, moodustades sisseveetud kogusest 51% 1937. aasta 35% vastu. Väljaspoolt impeeriumimaid suurenes vöi sissevedu 4%. Uus-Meremaalt vähenes vöi sissevedu 12%, kusjuures sisseveetud vöikogus omas osa-

tähtsusest üldsisseveos 27% 1937. a. 31% vastu. Teisest tähtsamast eksportmaast, s. o. Taanist, sisseveetud vöikogus suurenes 5%, omandades osatähtsusest 25%. Vöi sissevedu Austraaliast näitas aga veelgi suuremat tõusu, s. o. 21%, tõustes osatähtsusest 19%—19%

PÕLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1939. a. 1./I kuni 29./I	1938. a. 1./I kuni 30./I	1937. a. 1./I. kuni 31./I
	23./I 29./I 1939	18./I 22./I 1939			
VÖI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	159,9	202,3	516,3	654,4	789,8
Sellest:					
Saksa . . .	64,2	106,1	242,5	257,1	249,7
Inglise . . .	95,7	90,0	270,5	395,6	329,9
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	54	108	216	29	—
Sellest:					
Inglise . . .	54	108	216	29	—
Saksa . . .	—	—	—	—	—
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	46,1	63,8	118,8	138,2	139,1
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	225,4	461,2	1007,8	323,9	1205,9
Sellest:					
Inglise . . .	208,4	432,3	640,7	558,5	646,2
Belgiase . . .	—	—	66,7	—	80,2
Soomes . . .	6,9	14,0	20,8	29,3	—
Saksa . . .	—	—	105,4	—	275,6
Prantsuse . . .	10,1	15,0	174,2	126,1	31,1

1937. a. 16% vastu. Või sissevedu näitas veel suurenemist Lätist, Rootsist, Leedust, Soomest, Poolast, Eestist ja Tšehhoslovakkiasst.

Võitartvitus Inglises oli 1938. a. keskmiselt 8900 tn nädalas 1937. a. 9200 tn vastu. Seega ei suudaks Eestist väljaveetud võikogus Inglise võitartvitus katta kahte nädalat, kuna näit. või väljavedu Taanist

suudaks varustada inglise võiturgu üle nelja kuu aastas.

Võitagarade seis Inglises oli jaan. keskpaiku 640 000 kasti m. a. sama aja 340 000 kasti vastu, kuna 1937. a. jaan. keskpaiku hinnati võitagararu 885 000 kastile. Seega on võid inglise külmutusmajades enam kui m. a., kuid silski vähem kui 1937. a. samal ajal.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturul püsib kindel seisund, mistõttu noteeriti Tallinnas 30. I ekspordijuustule eel- misest noteeringust kõrgemad hinnad:

Šveitsi juust hinnati:

	Juusturatta raskus	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	120 s. kg.	110 s. kg.
12 B "	117 " "	107 " "
11 A "	118 " "	108 " "
11 B "	115 " "	105 " "
10 A B C palli	106 " "	106 " "

Siseturu-juustu hinnaks noteeriti šveitsi juust 85—120 s. kg, hollandi juust 100—110 s. kg, backsteini juust 100—110 s. kg. ja tilsiti juust 107—115 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi; juust, mille kuivaines on 35% rasva — 105—110 s. kg, 45% — 130—135 s. kg ja 50% rasvasisaldusega juustu hinnaks 140 s. kg. Ühes riikliku juurdemaksuga saavad juustutööstused praeguse vähinnataseme juu-

res eksporditava šveitsi juustu eest järgmist hinda:

Šveitsi juust hinnati:

	Juusturatta raskus	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	160 s. kg.	150 s. kg.
12 B "	147 " "	137 " "
11 A "	148 " "	138 " "
11 B "	135 " "	125 " "

Inglise kui suurimasse juustu import- maasse veeti 1938. a. 2 928 114 cwt juustu e. a. 2 935 907 cwt vastu. Tähtsamaiks juustu sisseveomaiks on veel Saksa ja Belgia.

Hollandi juustuturul on hinnad suurenenud pakkumise tagajärjel pisut langenud. Uus- Meremaa järel on Holland tähtsam juustu ekspordimaa. Nii oli Hollandi juustueksport 1938. a. 1 151 400 cwt e. a. 1 232 600 cwt, s. o. 7% väiksem. Hollandi juustu eksporditi Bel- giasse 393 011 cwt, Saksa 336 633 cwt, Ing- lisse 199 193 cwt. ja vähem teisisse maisse.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul leidis aset tunduv hinna- tõus, põhjustatuna vähenenud peekoni sisse- veost Taanist ja Kanadast. Jaanuaris vä- henes sissevedu kahest eelmainitud riigist 50 000 tsn ehk sea võrra. Puudujäägi kat- teks lubas Inglise Kaubandusministeerium niid vedada sisse täiendavalt lisakvoote näol 15 000 tsn peekonit neist riigest, mil- lised on võimalised ühe nädala jooksul täit- ma lisakontingenti. Eesti osa sellest oli 360 tsn., mis k. n. saadetakse Londoni.

Vaatamata lisakontingendi andmisele, pa- ranes nõudmine peekoni järele sellisel mää-

ral, et Londonis tõsteti eesti peekoni noteer- ringut 6 š tsn-lt 90 š-le tsn.

Meie peekonsigade noteeringut tõsteti 2 s. kg-lt. K. n. maksavad eksporditapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	90	85	79	Sise-
55,5—59 "	85	81	75	туру-
72,5—75 "	85	81	75	hinnad
75,5—80 "	81	77	74	

ja elussigade eest:

90—120 kg. raskused	61 s. eluskaalu-kg.
121—160 " "	67 " " "
üle 160 " "	61 " " "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Veiste pakkumine kujunes m. n. tagasi- hoidlikuks, turustati nädala jooksul 242 veist. Nõudmine lehmadele alla keskmist,

pullidele hea. Viimaste nõudmine püsib heana Soome ekspordi arvel, millest tingi- tuna paranes ka pullide hind 2—3 s. kg-lt.

Nädala keskmiselt maksus veiseliha:

Suured pullid: rammusad 52—54 s. keskmised 50—52 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 50—52 s., keskmised 49—51 s. ja lahjad 48—49 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suured pullid 30—32 s. ja väiksemad pullid 26—29—31 s. kg.

Lehmaid ja härjaid: nuumatuid vähe ja maksusid 56—60 s., rammusad 50—52 s., keskmised 42—47 s. ja lahjad 33—38 s. kg. Eluskaalu järgi maksti lehmadest 20—25—31—35 s. kg.

Mullikad: nuumatud 55—58 s., rammusad 50—52 s., keskmised 47—50 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaalu alusel 22—27—31—34 s. kg.

Vasikate pakkumine siseturul on m. n-st vähenenud, mis on tingitud sellest, et „Lihaekspord“ alustas vasikalihha konserve valmistamist, mistõttu ta ostab rohkel arvul vasikaid kokku ja aitab sellega vähendada siseturu pakkumispinget.

Tapetud vasikad maksusid ühes nahaga:

TOORNAHKADE TURG.

Toornahkade turul püsib kindel tendents. Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul 25. I s. a. noteeriti toornahkadele 26. I — 1. II s. a. järgmiselt:

Veisena had, värsked I sort 70 s., II sort 63 s. ja praaknahad 50 s. kg. Soolatud nahad I sort 82 s., II sort 74 s. ja praaknahad 60 s. kg. Tendents kindel.

Vasikana had, kuivad I sort kerged, värsket kuni 3,5 kg kr. 3.50 tk., II sort värskelt, raskemad kuni 3,5 kg ühe kg hind

KANAMUNATURG.

Kanamunade liikumises avaldub välismaal langev tendents. Siseturul on aga kanamunahinnad olnud püsivad, kuna kindlustatud ekspordmunade hind ei võimalda üldist hindade nõrgenemist. Seetõttu noteeriti ekspordkui ka siseturumunade hinnad endised, s. o. vastavalt 125 ja 120 s. kg franko kogumispunkt. Tendents välisturul langev.

Maailmaturu kanamunakaubanduse lähikäigu kujunemisest 1938. a. ei ole veel võimalik andmete puuduse tõttu saada ülevaadet. Küll aga nähtub, et üksikuis ekspordkui ka importmais on kanamunakaubandus kujunenud erinevalt. Nii veeti, näit., Soo-

nuumatud (eluskaal üle 70 kg) 57—65 s., rammusad 50—55 s., keskmised 45—50 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid vasikad vastavalt sordile 28—35—44—47 s. kg.

Lambaid vähe. Nädala jooksul turustati siseturu jaoks Tallinnas 47 elus- ja 200 tapetud lammast. Nõudmise juures sellise väikese pakkumise kohta ei ole märgata elavust, mis on tingitud vasikalihahooajast. Tapetud lambad maksusid: nuumatud 60—65 s., keskmised 55—60 s. ja lahjad 45—50 s. kg.

Eksportlambaliha-noteering jäi k. n. endiseks. Nii makstakse eksportlambalihaist headuse järgi 95—100 s. kg. Eluskaalu järgi franko saatejaam 39—42 s. kg.

Sigade pakkumine keskmine, samuti nõudmine. Tendents püsivam. Tapetud sead maksusid: noored sead (lihakaal kuni 60 kg) 72—78 s., peekonkaahulised 72—76 s., rasvasead 68—72 s. Lihasead nõrgenesid 2 senti ja maksuvad 66—70 s. ning vanad emised 54—62 s. kg.

— RAWHIDE MARKET.

kr. 1.10 ja III sort praaknahad — kr. 1.75 tk. Tendents selgusetu.

Lambana had I sort OJ kr. 3.10 tk., II sort J kr. 2.75 tk., III sort L kr. 2.00 tk., IV sort K kr. 1.50 tk. ja V sort praaknahad kr. 0.50 tk. Tendents selgusetu.

Hobusena had I sort soolatud 17 kg ja üle, ning värsked nahad 20 kg ja üle kr. 11.00 tk. II sort, soolatud alla 17 kg ning värsked alla 20 kg kr. 8.00 tk. ja III sort praaknahad kr. 5.00 tk. Tendents kindel.

— EGG MARKET.

mest 1938. a. jooksul kanamune välja 136,8 milj. tk. 1937. a. 155,6 milj. tk. vastu. Šveitsi 1938. a. kanamunade sissevedu pisut suurenes võrreldes 1937. a. Lätist veeti välja 1938. a. kanamune 20,7 milj. tk., millest 85% eksporditi Inglisse. Kuna Lätis on viimasel ajal juhitud kanakasvatusele suurt tähelepanu, võib arvata, et k. a. kanamunade väljavedu näitab edasi suurenemist.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s.

paar:		
Tallinnas	15—18	Valgas 17
Tartus	15—20	Rakveres 18—20
Pärnus	13—18	

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon 30. jaanuaril s. a. noteeris Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 13 s. l. ja müügil piimatööstustele 12 senti liiter. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 senti liiter. Piima järele nõudmine paraneb. Kui eelmistel nädalatel kippus talupidajatel piima üle jääma, sest kaupluste müük oli väike, siis nüüd on nõudmine pakkumisega enam-vähem tasakaalus. Seetõttu ka piimahind, mis mõnes rajoonis linnas kip-

pus nõrgenema, on endisele tasemele tagast minemas.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—19	—	15—16	13
Tartus	16—17	13	—	11
Narvas	15	13	—	11
Pärnus	18—20	14	—	13
Valgas	15	—	—	10—11
Rakveres	15	—	—	11
Paldes	—	—	—	10

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Välisurul avaldus m. n. teraviljahindade liikumises paranemine. Nii noteeriti nädala keskmiselt nisuhinnaks Chicagos kr. 9.88 kv., Liverpoolis kr. 9.49 kv. ja Winnipegis kr. 8.97 kv. Rukkihinnaks noteeriti Chicagos kr. 7.09 kv. ja Winnipegis kr. 6.57 kv. ning maisihinnaks Chicagos kr. 7.82 kv.

Teraviljahindade väikest paranemist peetakse nõudmise suurenemise järelduseks, mis on tekkimas poliitilise pinevuse suurenemise tagajärjel. Ka on Argentiina nisulõikus ja seega ka pakkumine ebasoodsate ilmastikuolude tagajärjel hilineemas. Maisi kogutoodangut hinnatakse Argentiinas alla keskmist, kuna põua tagajärjel vähenes haask.

Nagu statistilisest andmeist selgub, on Saksas teraviljatagavarad näidanud tundu-

vat juurdekasvu. Nii hinnati m. a. lõpul rukkitagavarade seis Saksas 4 milj. tn-le 1937. a. sama aja 2,6 milj. tn vastu. Nisutagavarade seis ületas 1 milj. tn-ga e. a. Kogusummas on tootteraviljatagavarade seis 10,8 milj. tn, s. o. ümmarguselt 4,1 milj. tn suurem kui m. a. lõpul. Ühtlasi hinnatakse odratagavaru 700 000 tn ja kaeratagavaru 600 000 tn suuremaks. Vaatamata suurile tagavaradele jätkab Saksa teravilja sissevedu.

Siseturul maksus m. n. teravili s. kv.

	Rukis		Nisu		Oder		Kaer	
Tallinnas	18—20	22—25	16—20	14—16				
Tartus	15—15,5	19—22	15—16	10—11				
Pärnus	16—17	20—22	14—16	12—14				
Valgas	16	21	15	12				
Paldes	15	19	15	11				
Rakveres	15	19—22	13—14	10				

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Jaani tõusis kartulite väljavedu 16 335 kv., millisest kogusest veeti välja m. n. 7800 kv. 1938. a. jaan. oli kartulite väljavedu ca 2,5 korda suurem. Peale seemnekartulite läks ka söögikartuleid välja, kuna tänavu ei ole söögikartuleid veel veetud välja.

Siseturul ostavad praegu kartuleid piiritusvabrikud. Üksikud vabrikud on viimasel ajal veidi hinda tõstnud, makstes juba kuni 16 s. tärglise-kg, kuna teised vabrikud maksavad samal ajal 13 s. M. n. soodsad ilmad võimaldasid kartulite kokkuvõtmist. Inglises m. a. rahuldava saagi tõttu on jäänud kartulite sissevedu väiksemaks. 1938. a. veeti kartuleid sisse 146 000 tn — 222 000 tn vastu 1937. a., vähenemine seega ca 35%.

Sisseveetud kogusest on toodud välisriigist 73 000 tn — 132 000 tn vastu 1937. a. Suurem osa väljaspoolt riigi piire sisseveetud kartuleist toodi Hollandist. K. a. jaan. I nädalal tõusis sissevedu kõigest 200 tn, kuna m. a. I nädalal veeti sisse 1000 tn. K. a. algab seega taas, kartulite sisseveo vähenemisega.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 30. I 39 noteeriti järgmised hinnad:

1. Söögikartul raudteejaamades kr. 3,00—3,25 kv.

2. Tööstuskartul: piiritusvabrikuis 13—16 s. tärglise-kg ehk kr. 2,60—3,20 kv.

Tendents püsiv.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. andis Peipsi kalastus rahuldavat, paiguti isegi rikkalikku saaki. Toodangus esinesid peamiselt eksportkõiblik ja heavalkuline koha, latikas ja ahven.

Pärnu lahe kalatoodangus oli koha väiksemas koguses, enamuses aga siseturu-vimbu, -särgi ja -ahvenat.

Nädala kestusel veeti välja kala ja kala-kaupa 51 850 kg, sellest värsket koha 32 700 kg, haugi — 3 600 kg, latikat — 7 250 kg, ahvenat — 5 400 kg, lutsu — 300 kg ja kalakonserve — 2600 kg.

Koha läks Rootsi 29 450 kg, Soome — 2450 kg, Šveitsi 300 kg ja Saksa 500 kg.

Väljaveetud koha oli Peipsi päritoluga — 28 700 kg ja Pärnu lahest — 4 000 kg.

Peipsil maksti kalureile I valiku koha eest 50—52 s. kg, Pärnu lahe koha eest nädala algul 55—60 ja nädala lõpul 50 s. kg. II valiku koha hind püsib 47 s. kg piires.

Haugi läks Rootsi 1000 kg, Šveitsi — 100 kg ja Poola — 2500 kg, latikat — Soome ja ahvenat Rootsi — 3200 ja Soome 2200 kg.

Siseturu-kalakaubanduses valitses võrdlemisi elav tegevus.

Värsket kala oli mõõdukate hindadega müügil rohkesti, mistõttu ka kaubitsemine arenes rahuldavalt.

Rohkesti müüdi koha I valikuga — 80—

90 s. kg. II valikuga 75—80 s. kg. Peipsi ahven, suuruse järgi — 15—35 s. kg, latikas 35—40 snt. kg.

Ka Narva turg oli rikkalikult varustatud peipsi kalaga. Nädala kestel tuli müügile ahvenat, koha ja latikat ca 10 000 kg, mistõttu ka nende kalade hinnas tundus langust. Koha müüdi 55—60, ahvenat 15—35 ja latikat — 25—40 s kg.

Räimekaubandus rahuldava saagi tõttu arenes võrdlemisi elavalt. Tallinna turul püsis räimehind 25—30 s kg. Tartus — Paldiski ja Narva räim — 20—28 s. kg ja Narva turul kohaliku lahe toodangust tuli müügile ca 5 000 kg, müügihinnaga 15 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide müügihinnad s. kg.

	Tallinn 28. I	Tartu 28. I	Narva 27. I
Mereforell, värske	280—300	—	—
Koha, I valik	80—90	60—70	55—60
Koha, II valik	75—80	50—60	—
Siig,	50—120	100	—
Haug,	40—45	40—45	40—50
Ahven, järve,	15—35	8—30	15—35
Ahven, mere,	30—40	—	—
Latikas,	35—40	15—45	25—40
Luts,	30—40	25—30	elus 50
Rääbis,	40—50	40—45	—
Säinas,	—	25—30	—
Räim,	28—30	20—28	15
Kilu,	35—40	—	—
Tursk,	10—18	18—15	15

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,
23. jaanuaril 1939. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattvara: — Reserve: kuld: rahas ja kangides 84 299 097,42 välisraha 16 851 824,31	1. Põhikapital — Capital 5 000 000,—
2. Vahtusraha — Subsidiary Ctn. 1 247 446,24	2. Tagavarakapital — Reserve Fund 1 080 455,23
3. Siseveelid: — Home Bills: kaubaveelid 9 770 108,97 põllumajandusl. 1 870 703,54 metsatööstusl. 80 585,40	3. Jooksvad kohustused: — Current Liabilities: a) pangatähted liikvel 51 417 427,— b) jooksvad arved: valitsuse 16 754 837,78 pankade 11 645 369,40 teised 3 803 750,53
4. Laenud: — Loans and Advances: valitsusele — teistele *) 12 182 452,38	4. Muud passivad — Other Liabilities 22 231 096,62
5. Kinnis- ja vallasvara — Immovable Property and Equipment 3 450 054,77	
6. Muud aktivad — Other Assets 82 624 063,53	
111 482 436,56	111 482 436,56

Kattvara vahekord jooksvate kohustustega: } 60,45 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 741 974,42
includes Ehr. 741 974,42 guaranteed by the Government.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

INGLISE. Briti väliskaubandus 1938. a. — *British Foreign Trade in 1938.*

Ühendatud Kuningriigi väliskaubandus 1938. a. oli võrreldes eelmise kahe aastaga järgmine (1000 naelsterlingeis):

	1938	1937	1936
Sissevedu	920 438	1 027 824	847 752
Väljavedu	470 883	521 391	440 606
Reeksport	61 608	75 134	60 769

Võrreldes 1937 a-ga oli 1938. a. sissevedu vähenenud 10,4%, väljavedu — 9,7% ja reeksport — 18,0%. Väliskaubandusbilanss oli 1938. a. passiivne £ 387 947 000 võrreldes £ 431 299 000 1937. a. ning £ 346 379 000 1936. a.

Üldiselt olgu tähendatud, et 1938. a. väliskaubanduse läbikäigu tagasiminekut on põhjustanud peamiselt kaupade hindade langus. Koguse poolest jäi kaubanduslik läbikäik enam-vähem 1937. a. tasemele.

Üksikute kaubarühmade järgi olid sissevedu, väljavedu ja reeksport järgmised (£ 1 000):

	1938	1937	1936
SISSEVEDU:			
Elusloomad	3 319	3 030	1 913
Toor- ja poolvalm.-ained	233 842	274 901	212 678
Toit, joogid ja tubak	431 378	431 100	381 567
Postipakid	4 297	3 557	3 652
Kokku	920 438	1 027 824	847 752
VÄLJAVEDU:			
Elusloomad	680	850	1 051
Toit, joogid ja tubak	35 911	38 775	38 585
Toor- ja poolvalm.-ained	365 372	404 656	340 778
Postipakid	11 996	12 481	11 884
Kokku	470 883	521 391	440 606
Reeksport kokku	61 608	75 134	60 769
Kokku väljavedu	532 491	596 525	501 372

Eeltoodust nähtub, et toitainete, jookide ning tubaka sissevedu võrreldes e. a-ga jäi muutusetu, sisseveo tagasiminekuks toimus peamiselt toor- ning poolvalmissaaduste, siis valmissaaduste rühmas. Väljaveos oli tagasiminekuks suur toor- ja valmisainete rühmas.

SAKSA.

Tööjõu kindlustamine põllumajandusele Saksas.

Guaranteeing Agricultural Labour in Germany.

Põllumajandusele vajaliku tööjõu kindlustamiseks on Saksas võetud tarvitusele rida abinõusid. Tähtsamad neist oleksid:

Üksikute tähtsamate kaupade sissevedu oli 1938. a. võrreldes eelmise aastaga järgmine (£ 1 000):

	1938	1937	— vähem
Teravili	74 434	91 387	—16 933
Karjasaadused	70 999	72 905	+ 7 094
Tubak	23 344	18 007	+ 5 337
Mets- ja metsamaterjalid	42 900	61 772	—18 872
Puuviil (toores)	29 587	48 730	—19 143
Vill	42 894	52 139	— 9 446
Metallid (mitte raud)	40 848	55 713	—14 865
Masinad	21 838	24 222	— 2 383
Õlid	44 123	46 524	— 2 401
Paber	14 853	17 199	— 2 340

Arvatud välja karjasaadused ja tubak, milliste sissevedu on suurenenud, on muude ainete sissevedu kahanenud.

Tähtsamate väljaveokaupade eksport (£ 1 000):

	1938	1937	— vähem
Joogid	13 827	15 528	— 1 701
Raud- ja teraskaubad	41 599	48 370	— 6 771
Muud metallkaubad	12 326	15 700	— 3 374
Elektrikaubad	13 434	12 538	+ 896
Masinad	57.907	49 741	+ 8 166
Puuvillalõng	49 684	68 509	—18 824
Villane kaup	26 816	35 503	— 8 687
Muud tekstiilkaubad	14 883	20 320	— 5 436
Kemikaalid	22 049	24 653	— 2 604
Sõiduabinõud	44 640	39 924	+ 4 716

Masinate, sõiduriistade ja elektri kaupade sissevedu 1938. a. suurenes, muude kaupade oma vähenes.

Üldiselt peetakse Britis 1938. a. väliskaubanduse läbikäigu kujunemist rahuldavaks, seda eriti ses mõttes, et väliskaubandusbilanss on võrreldes e. a-ga paranenud £ 43 milj. Tähelepanuväärt on ka asjaolu, et kaubandusbilanssi paranemine on toimunud peamiselt aasta II poolel. M. a. viimaste kuude kestel avaldati kartust Briti maksebilansi halvenemise kohta võrreldes 1937. a-ga. Nüüd arvestatakse, et kuigi 1938. a. maksebilanss saab passiivne, see passiviteet siiski ei ületa e. a. puudujäägi.

I. Palgaolude kindlustamine. Nagu teada, on Saksas töötasu kui ka kõik hinnad fikseeritud. Maa- ja linnatöölise töe-

tasu on viidud peagu ühele tasemele. Suurte keskuste läheduses, kus linna külgetõmbejõud on eriti tugev, on maatöölise palk isegi kõrgem kui linnas, eriti mitmelapselisis perekonnis. Berliini ümbruses arvestatakse ühe neljalapselise deputandi (deputant on maatööliline, kes elab peremehe poolt antud korteris ja saab palka peamiselt natuuras) aastatöötasu järgmiselt:

Rahapalk 20 penni tund, 2900 töötundi aastas	RM.	580
Natuuras:		
Korter aiamaaga ¼ morgenit à 50 marka kuus	"	600
Kartulimaad ¼ morgenit	"	20
Aia- ja kartulimaad väetamiseks laudasõnnikut	"	15
21 tsn. teravilja, sellest 15 tsn. leivavilja ehk 12 tsn. jahu	"	288
6 tsn. loomatoiduvilja (Futterkorn)	"	60
70 tsn. söögikartulit	"	280
540 l. piima (1,5 l. päevas à 24 penni)	"	130
70 tsn. pruunsüebrikette à 1,68 RM.	"	114
Läsetoetus:		
¼ l. täispiima igale lapsele päevas	"	84
½ tsn. leivavilja või sama palju jahu	"	36

Kokku RM. 2207

Pealeselle saab deputant veel tariifi kohaselt „truuduse tasu“ 10—30 marka aastas, vastavalt teenistusaajale ühes ettevõttes. Arvestamata on jäetud veel kõiksugu kõrvaltulud, nagu: naise töötasu, lisatasu pühapäevatöö eest; kanade-, lehma- ja seapidamine.

Berliini linnas saab aga sama suure perekonna pea järgmiselt töötasu:

Ehitustööliline	— 90 p. tundi, 300 päeva à 8 tundi	RM.	2 160
Metallitööliline	— 85 p. tundi, 300 päeva à 8 tundi	"	2 040
Tekstiilitööliline	— 76 p. tundi, 300 päeva à 8 tundi	"	1 824
Trükitööliline	— 85 p. tundi, 300 päeva à 8 tundi	"	2 040

Tööliste korteriolude parandamiseks tehakse suuri pingutusi, ning seejuures pühendatakse enam tähelepanu just maatöölise korteritele. Maatöölise elamute ehitamist kergendatakse ka sellega, et tulumaksu alla kuuluvast summast arvatakse ehitushinnad maha.

2. Abiellumuslaenuid ja toetused maatöölisile. Abiellumisel saab iga tööline kohe 1000 RM. suuruse abiellulauu. Laenu ei anta sularahas, vaid bonides, mida võib vahetada ainult mööbli ja majakraami vastu. Tasumiseks läheb 1% kuus, kui naine ei tööta; 3%, kui naisel on ka töö. 1938. a. juulis tuli määrus, mille põhjal maa-

töölisi võidakse vabastada selle %-di maksumust, tingimusel: 1) kui üks abikaasast vähemalt 5 aastat enne abiellumist oli maal kas põllu- või käsitöölisena, 2) kui ta sellisena on pärast abiellumist. See tähendab, et kui laenusaajad töötavad maal, jääb protsentide tasumine ära; kui aga laenusaajad peaksid siirduma maalt linna, nõutakse laen täiel määral tagasi. Pärast 10 aastat vahetpidamata töötamist maal kustub igasugune kohustus.

Seadislaenu RM 800.— antakse siis, kui mõlemad abiellunud on juba 5 aastat töötanud vahetpidamata maal, 400 RM., kui üks neist on töötanud 5 a. Selle raha eest on õigus osta peale majapidamistarvete tööriistu, masinaid, loomi, asumiseks vajalisi tarbeid jne. See laen kustub järgmiselt: kui mõlemad abikaasad pärast abiellumist on töötanud 10 aastat maal 500 RM. ja iga järgneva aasta puhul 100 RM., 2) juhul, kui ainult üks abielupaarist on 10 aastat töötanud maal vahetpidamata, väheneb võlg RM. 250 ja igal järgneval aastal RM. 50. Kui aga inimesed lahkuvad maalt enne 10 aastat, maksavad kogu kohustuse tagasi à 3% kuus; lahkumisel pärast 10 a. tuleb tasumisele ainult ülejääv osa peale mahaarvamisi.

Seadistoetust saavad need põllu- ja käsitöölised maal, kes on abiellunud enne 31. XII 33 ja annavad töötuse ka jääda, edaspidi maale töötama. See toetus on RM. 400, kui mõlemad on olnud vahetpidamata 5 aastat maal tööl, ja RM. 200, kui üks neist on olnud selle aja. Igal järgneval 5 aastal saab samasugust toetust samal määral, vaatamata sellele, kas saajad on puudustkannatajad või mitte.

Sõjaväes ja tööpühkusel olek ei loeta äraolekuks maalt.

Need laenuid ja toetused meelitavad ning seovad inimesi maaga, sest linna asudes ei suudaks tööline tööpalgast neid summasisid tasuda.

1938. a. I poolal anti abiellumuslaene RM 240 000.

3. Naistööjõu sundteenistus maal. 1938. a. märtsis pandi kehtima kord, mille järgi naistööjõude alla 25 aasta keelati palgata büroodesse, tekstiil- ja tubakatöös-

tusisse, kui kohaotsijal ei ole näidata ette dokumenti, et ta on vähemalt ühe aasta töötanud maal majapidamises või perekonnas, kus on üle 4 lapse. Arvestatakse, et see määrus andis maale 130 000 naistöajõudu

aastas. Nüüd pandi aga see teenistuskohustus 1. I 39 kehtima kogu naissoole ja arvestatakse, et see annab aastas maale 300.—400 000 naistöalist. M. a. oli maal puudus paarisajatuhandelisest tööst.

TŠEHHO-SLOVAKKIA.

Ümberkorraldusi Tšehho-Slovakkia põllumajanduses.

Rearrangement of Czecho-Slovakian Agriculture.

Tšehho-Slovakkia põllumajandusakadeemia valmistab hiljuti kava põllumajanduse ümberkorraldusest Tšehho-Slovakkias, milles lähtutakse kõige hädatarvilikemate probleemide lahendamise seisukohalt ja vastavalt sellele käsitletakse ainult neid aktuaalseid abinõusid, millised on tarvilikud, et saavutada põllumajandustoodangust vajalikke eraja rahvamajanduslikke väärtusi ning tõsta põllupinna toodanguvõimet niivõrd, et ei langetaks elanike arv. Peetakse vajalikuks hoolitseda selle eest, et tõuseks põllumajanduses tegutsevate tööajõude arv ja et majapidamised, millised tarvitavad lisajõude, võiksid neid ka leida. Põllumajanduslikul poliitikal tulevat arvestada, et omatarviduse ja välis-turgude küsimuse soodsamaks lahenduseks põllusaaduste seisukohalt on tarvilik, et peale senise saagikoguse tõstmise, nii et sellest jätkuks ka väljaveoks, pööratakse suurimat tähelepanu põllumajanduslike toorainete kasvatamisele, nagu kiud-, õlitaimed jne. Põllumajanduses pidades peamiseks eesmärgiks kasvatusel uus suund, mitte ainult viljakultuuride ja töömeetodi alal, vaid ka põllumajandusringide mentaliteedis. Peaprobleemiks jääks, nagu teisiski majandusharudes, otstarbekas tegevus, mis tugineb pikemaks ajaks koostatud plaanil. Tulevat alguses kohe määrata kindlaks, kellele tuleb organiseerida põllumajandusala, mis ulatuses tuleks seda teha ja kellele jääks lõplik vastutus korralduste elluviimisel.

Senine Tšehho-Slovakkia agraarplaan lähtus seisukohalt, et põllumajanduslik toodang ei tohi tõusta üle siseturutarviduse, kusjuures ületoodangut takistati mitmete abinõudega. Seda plaani ei peeta enam ajakohaseks. Põllumajandusel peaks edaspidi olema võimalus oma tootmisvõimet suurendada ja see eeldab võimalusi ka väljaveoks.

Neid võimalusi peab looma ratsionaliseerimise tootmisprotsessis, mihuse parandamine, ühtlane organisatsioon turustamiseks ja tsentralisatsioon väliskaubanduses.

Põllumajandusliku toodangu põhieesmärgiks peaks väljatöötatud kava järgi jääma põllupinna võimalikult täielik kasustamine, nii et põllupidamised elataksid rohkem inimesi, annaks rohkem ülejääke väljaveoks ja looks eeldusi ka tööstustoodete tarvitamiseks suuremal kogusel. Ei tohtivat jätta kasutamata ühtegi põllumajandusala.

Seatud eesmärkide saavutamiseks oleks tarvilik ühtlane organisatsioon, tootmis- ja turustamiskava, mis oleks osaks üleriiklikust majandusplaanist. Organiseeritud riigimajandusele jõudmiseks tulevat alused määrata kindlaks vähemalt peajoonis nii kiirelt, kui võimalik ja sõltuvalt, et need oleksid kohustuslikud ühtlaselt kõigile eri majandusharudele, olgu tööstus, kaubandus, liiklemine jne.

Põllumajanduses peetakse ülesandeiks, milliseid nõuavad lahendamist kõige kiiremas korras: 1) maaomanduse küsimust ja 2) põllumajandussaaduste kasvatamise ning turustamise küsimust.

Maaomanduse küsimuses asutakse seisukohal, et maa ja põllupind ei tohi olla spekulatsiooniesemeks ja et see peab kuuluma neile, kes seda ise majandavad ja sellest saavad oma eluülaipidamise. Koostöös selle seisukohaga tuleks kaotada rentimisinstituut ja tuleks aidata kaasa väikekohtade tekkimisele, soodustades seda vastavate muudatuste teostamisega pärimisseaduses ja nõudes põllupidajailt ka põllupidamis- oskuse tõendusi. Maatükkidega kaubitsemine kuuluks lõpetamisele.

Põllusaaduste kasvatamise ja turustamise alal peetakse tarvilikuks:

korraldada laiaulatuslikku seemnevilja ostmist ja müümist paremate viljasortide levitamiseks; põllutöomasinate suuremat tarvituselevõtmist masinaühingute kaudu; teostada mõjukamat taimekaitset haiguste eest; kohaldada nisukasvatust enam kliimanõudelle; leida uusi kasustamisvõimalusi rukkile; tõsta odramihust, et ei langeks tšehhi linnase kuulus; tõsta kaeratoodangut ja levitada kaeraaaduste suuremat tarvitamist (osaliselt imporditava riisi asemele); suhkrupeedi kasvatada mitte ainult suhkrutoorainena, vaid pidades silmas seda ka lisajõutoiduna karjapidamises ja toorainena kunstide ja toorkummi valmistamiseks; leida võimalust suhkrukasustamiseks eksportkaupade valmistamiseks, luues ja arendades vastavaid tööstusi; arendada kartulikasvatust, pidades silmas ka karjakasvatamist; tõsta kaunviljade toodangut; luua tõkkeid aia- ja puuvilja siseseveole; säilitada humala senist head mihust;

laiendada linakasvatamist ja kindlustada selle turustamist; tõsta õlitaimede kasvatamise harrastust.

Kõne all olevas kavas on üksikasjaliselt käsitletud ka karjakasvatamise vajadusi, abinõusid igasugu kahjude vältimiseks või vähendamiseks põllupidamises ja kõigi ülejääkide otstarbeka kasutamise küsimusi.

Kava näeb ette põllumajandusliku tööstuse riigistamist ja ühtlast paigutamist (ositust) üle riigi väiksemate põllupidajate ligitõmbamisega. Eriolist tähelepanu on osutatud ka metsamajanduse ratsionaliseerimisele ja tarvitajateühingute tegevuse korraldamisele.

Põllumajandusliku plaani teostajaks jääks põllumajandusministeerium, millisele tuleks seega uusi ülesandeid elanike varustamise alal. Vastavalt sellele peaks põllumajandusministeerium muutuma põllumajandus- ja toitlusministeeriumiks.

TAANI.

Taani majandus 1938. — *Danish Economy in 1938.*

M. a. oli taani majandusele heaks aastaks. Teraviljasaak oli suurim seniolnuist, välisvaluutatagavarad kasvasid ümm. 50 milj. kr., tööstustoodang suurenes, töölisi oli töös läbistõlku 20 000 rohkem kui 1937, prahihinnad stabiliseerusid. Põllumajandusel tuli võidelda taudilise suu- ja sõratõvega, mis aasta vahetusel näitab tagasiminekut ja mille kahjusid üldiselt tulukas aasta kaalub üles. Hinnad kaubanduses kujunesid Taanile soodsaiks. Tööd ja tellimusi oli eriti rohkesti laevatehaseil. Maksebilansi kohta ei ole veel ülevaadet, kuid see on aktiivne, nagu 1937. a. Statistika departemangu esialgse kokkuvõtte järgi tuleb väliskaubanduses arvestada 85 milj. kr. passiivsust (1937. a. passiivsus — 105 milj. kr.) ja kaubalaevastiku teenistus ulatub 250 milj. kr. (1937 — 309 milj. kr.). Maksebilansi arvatav aktiivsus on 75 milj. kr. (1937 — 114 milj. kr.).

Põllumajandussaaduste ekspordi väärtus on esialgse arvestuse järgi 1095 milj. kr. (5 milj. kr. vähem kui 1937). Kuid samal ajal

näitas toorainete import põllumajanduse tarbeks 1938. a. tagasiminekut ümm. 13 milj. kr. ja põllumajanduse eksport on aktiivne 854 milj. kr. (1937 — 847).

Tööstussaaduste ekspordi alal näitavad eriti suurt tõusu uute laevade ja laskeriistade välismüügid.

Rahandusseisund on stabiilne. Nationalbankeni krediitpoliitika on muutunud liberaalsemaks. Panga valuutatagavarad kasvavad järjekindlalt. Taani krooni väärtus £ suhtes püsis endiselt kr. 22.40, kuid krooni kullaväärtus langes 1938. a. jooksul koos £-ga umbes 6%. Taani netovõlg välismaale vähenes 1937. a. 100 milj. kr., 1938. a. vähendas seda võlga samuti, kuid arvatavasti väiksemal määral.

Riiklikke siselaene tehti kaks: 50 milj. kr. (apr.) ja 30 milj. kr. (nov.). Rootsist tehti laenu 30 milj. Rkr. vanema võla konvertimiseks, pealeselle veel teisi konvertimislaene (12,6 milj. holl. fl., 25 milj. šv. fr.).